

Ohcejoga julggaštus

Mii ávvodat Sámiráđi čiežalogijagi áigodaga barggu ja mii atnit árvvus daid guhkesáigásaš rahčamušaid ovttašttit iežamet rájáid badjel maid guossit leat geassán Sámi badjel.

Sámit oktan álbmogin, man riikkaráját eai earut, leat huksen iežaset servodaga eará stáhtaid deattuid vuolde, njuolgadusvuđot servodatortnet vuodđun, masa leat luoh-
tán ja doarjalan.

Mii leat organiseren iežamet álbmogin, eamiálbmogin, stáhtaid gaskkas ja stáhtaid siskkobealde. Mii leat leamaš mielde ráhkadeamen ja čállimen sihke sisriikkalaš ja riikkaidgaskasaš lágaid mat leat vuodđuduvvon das ahte buot olbmot leat ovtaár-
vosaččat, ja das lassii vel áddejumiin, ahte eamiálbmotrievttit suodjalit ja ovddidit rivtti-
id mat luonddus leat.

70 jagi sámit leat čoahkkanan nannet dan mii lea min iežamet, mii earuha min earáin ja mii lea oktasaš midjiide álbmogin, ja ásahit oktasaš ulbmiliid maid ovddidit, vai eat láhppoše máilmmi biekkaid sisa, stáhtaid beroštemiid gaskal.

70 jagi leat mii beassan árvvusatnit maiddái daid álbmogiid geat šaddet leat min oap-
pát ja vieljat sin diliid ja birrasiid dihtii, min fuolkkit sin historjjáid ja dáládiliid geažil, ja mii leat ovttaš čohkken fámuideamet daid stuorra hástalusain ja stuorra vejo-
lašvuodain maid juohke logijahki lea buktán, vai sáhttit áimmahuššat iežamet leahkima ja bissovašvuoda.

Sámit leat čájehan dáhtu ja oktiigullelašvuoda áitagiid čađa vássán čiežalogijagiin, nu go earret eará čađa atomasoahtebaluid, galbma soađi, Sovjetlihtu gahččama ja Eu-
rohpá ovttaštuvvama,

čađa ekonomalaš roasuid ja deprešuvnnaid, álgoávdnasiid vátnivuoda ja valljivuoda, odđasat rájáid sárguma, odđa stáhtaid ásaheami ja boares stáhtaid jávkama.

Mii sápmelaččat leat rasttildan Ruovdesuoggama badjel ohcaleames oktavuoda iežamet olbmuiquin, ja mii leat oaidnán seamma rájáid fas giddemin, mii lea dagahan ahte aiddo ealáskan oktavuodat leat fas boatkanan.

Mii leat dorjon nubbi nuppi oljoohcamiid vuosttaldeamis, ruvkeprošeavttaid, bieggamilluid ja vuovdečuollamiid oktavuodas,

ja suodjalan iežamet cealkámušaiguin, julggaštusaiguin, ja eará vugiiguin mainna sáht-
tá váikkuhit ovttá njuolggadusvuđđosaš servodatortnega.

70 jagi sámít leat čatnasan veahkaválddehis, mánggajienat ja desentraliserejuvvon
váikkuheapmái,

mainna mii viggat sihkkarastit ahte sihke eatnamat ja dat eallit ja eallinvuogit mat
doppe leat, ceavzzáše ja joatkkáše,

ja 70 jagi sápmelaččat leat čájehan solidaritehta guhtet guimmiidasadet rastá giel-
larájáid, ealáhusaid, buolvvaid ja guovlluid, dan botta go maiddá čohkken oktasaš
návccaid čájehit doarjaga eará eamiálbmogiidda, mat leat gávdnon guhkit go dan
maid muitu olaha, ja geat leat bastán seailluhit alldiset ja dáhtuset otná beaivái.

Dál, go fas čohkkanat ja cealkit iežamet dáhtu oktasaš álbmogin, nugo mii leat
dahkan manjmuš 70 jagi, dáppe Deanuleagis, Deatnogáttis;

dáppe, gos Jieknamearra ja siseatnama beahcevuovddit leat dušše moadde geađge-
bálkestagaid duohken, ovttá vel geađgebálkestaga duohken lea maiddá Anár, gos mii
vuosttaš háve čohkkaneimmet Sámekonferánsii 1957:s, ja dan rájes mii leat
čohkkanan ain ođđasit;

doppe gos eana lea ain nanus julggiideamet vuolde;

mii válljet fas, nu bures go nagodat, mii lea buoremussan midjiide, nugo buolvvat min
ovdal maid leat dahkan;

mii geat rahčat dahkat mearrádusaid mat dahket eallima joatkašuvvama vejolažžan;

go sihke eamiálbmogat ja stáhtat leat seamma moivvas dilis gos dat njuolggadusvuđot
servodatortnegat njeidojuvvojit ja johtet dakkár ortnegii gos dušše fápmu ja skuni-
hisvuolta háhkat buot maid sáhtta lea ráđdejumi vuodđojurdda;

mii vásihit fas ođđasit kolonialisttalaš retorihka, imperialisttalaš beroštusjuohkimiid ja
vuollásteami politihka romes ealáskahttima;

seammás go luondduekovuogádagaid billisteapmi lea lassáneamen okta nuppe
manjis, ja guovllut mat šaddet ássameahttumin, lassánit, ja njammá miljovnnaid ja čuđi-
id miljovnnaid olbmuid dakkár diliide gos sis ii leat ruoktu, iige boahhteáigi;

jur juste dál, mii dasto muitit ahte mii sámit leat 70 jagi, dego oassin ovttastuorra eamiálbmotbearrašis, veahkehan dásseárvosaččat háddjet fámu ja suodjalit iešmearrideami eanangeavaheami áššiin, dekoloníála ja anti-imperíála lihkadusas;

biosfeara ja dan ovdanbuktinvugiid ovddas leat, dárbbu mielde, eastadan veagalváldi mearrádusdihkama, ja gáhtten mánggagielat ja mánggakultuvrrat dilálašvuodaid.

70 jagi mii sápmelaččat leat huksen doaibmamáliid mo dearvvašnuvvat máilmmisodid, rasismma, koloniserema ja iešguđetlágan bággopolitihka váttuid manjel,

ja mii leat nagodan, juobe muhtun mudduige, geatnegahttit iežamet ránnjáriikkaid politihkaid doarjut dáid viggamušaid ollašuhhtimii,

manjimus ovdamearkan lea duohtavuodá- ja soabadankommišuvdna, sihke ovddeš ja dálá barggut mat dasa čatnon, erenoamážit psyhkalaš dearvvašvuodá suorggis.

70 jagi leat mii sápmelaččat nagodan čájehit, vuosttažettiin alcceseamet, ahte min gielaid, mielaid, kultuvrraid ja guovlluid ealasvuohta lea máhccamin ruovttoluotta, ja ahte dat bures lieddđu dušše moatti buolvvas, das rájes go lieddđuma eastadeapmi ja biehttaleapmi heaitá.

Mii leat oaidnán, ahte vuoiggalaš čatnaseapmi báikkálaš iešmearrideami prinsihpaide ii daga stáhta stuorraservodaga stádismeahtumin, muhto baicce dikšu stuorraservodaga go nuppástuhtá dan “guovddáša” ja “boaittoeali” gaskavuodá mas okta geavaha nuppi, ja ráhkada dan sadjái dásseárvosaš ságastallama guovlluid gaskkas.

Lobitkeahtes rivvejuvvon ja boasttugeavahuvvon Eatnama vuostereakšuvnnat olmmošlaš veagalváldi doaimmaid vuostá ii earut stáhtarájiid, iige daid sáhte čoavdit veardjuiguin iige teknologalaš innovašuvnnaiguin,

muhto go máhccat fas dušše juohke báikki áidnalunddot duohtavuodaide, ja háhkat guovllu báikkálaš árbemáhtuid, das mo galgá meahccebalánssain meannudit Eatnama,

mo divvut daid vahágiid mat juo leat dahkkon,

mo buoridit dili, vai boahhtevaš 70 jagi sisttisdoalašedje maiddá vejolašvuodá eallimii ja lieddumii,

ii dušše beare ceavzimii, moivvasdillái ja gillámuššii.

Mii sápmelaččat eat leat vel goassege ollásit leamaš oassin lágalaččat mearriduvvon servodatortnegis dego ovttadássásaš álbmogin stáhtaid gaskkas,

muhto eat áiggo dattetge loahpahit Sámi eatnama várjaleamis. Eat áiggo dan dahkat, vaikko oaidnitge ahte máilmmiviidosaš soahpamušat ja julggaštusat nu go eamiálbmotvuoigatvuodaid mearrideapmi, ii leat vel mielddisbuktán dan, ahte eamiálbmogiid vuđolaš vuoigatvuodát leat dievasmearálaččat ollašuvvan.

Miihan leat álo, ovdalگو vel dovddaimet stáhtaid deattu, eallán gaskaneamet ovttarievttivuogádaga mielde mas vuodđun leat sierra njuolggadusat.

Mii sápmelaččat leat eallán ja birgen siiddasteamet, mii leat sihkkarastán dávggasis ja rabas rájáid maid sáhtta njuovžilit ođđasit šiehtadallat siidačoahkkimiid bokte, vai juohke bearrašis ja sogas lea vejolašvuhta birget ja sihkkarastit iežaset joatkevašvuoda.

Mis sápmelaččain lea jáhkku dasa ahte min eatnamiid ja čázádagaid boahhteáigi lea buoremusat sihkkarastojuvvon sámiid gieđaid vuodul, min siiddain vuodul, danin go mii leat daidda oalát čatnasan.

Sámiid eatnamiid ja čázádagaid dilli lea dál juo muhtin muddui kritihkalaš dilis birasvátisvuodaid geažil mat gusket máilmmilegganeapmái, ja danin mii eat sáhte vuordit ahte stáhtat jierbmagohtet ja nanosmahttet Eanandorvvasteami politihka, baicce mii fertet dan barggu álggahit ieža dakkaviđe,

mii dovddastit ahte min eatnamiidda ja čázádagaide jámmat bahkkejit eahpesávahahtti nuppástusat,

mis ferte leat vejolašvuhta ieža válljet ovttasbargoguimmiid, ležžet dal árbedieđu guoddit dahje diedalaš dutkit,

mii fertet sáhttit ráhkadit resursahálldášánvuogádagaid, main siidavuogádaga báikkálaš gullevašvuodaid mielde álggahit divodan, máhcahan ja suodjalandoaimmaid guovlluide, vai mii dorvvastit luondduvuogádagaid doaibmama.

ja mii berret suodjalit dan muddui stuorra eana- ja čáhceviidodagaid dearvvasmuvvama vuodul, ahte dálá 6-8 ceahki liegganeapmi árktalaš guovllus sáhtta goazahit dakkaviđe.

Mii sápmelaččat háliidat ain leat min guovlluid gáhtejeaddjit, bealušteaddjit ja eandalit daid luohttevaš ovttasbargoguomit, ihttábeivviid sohka buolvvaid ovddas, ja das ain ovddosguvlui.

Mii Sámit oktan álbmogin dárbbasat buot láhttuidis, buot máhtus, ja dasa dárbbaslaš reaidduid ovddidit servodahkamet iežamet eavttuid vuodul. Geardduhat dál Gávnadeami 3-julggaštusa sániid: Mii leat hábmejuvvon min ovdavázziiin, ja mii dál hábmet boahttevaš buolvvaid boahtteáiggi.